

Metalo ir keramikos dirbinių danga – „emalis“ ar „emalė“?

Metalo ir keramikos dirbinių danga yra ne *emalė*, o *emalis*; angl. *enamel*, *vitreous enamel* (Chemijos terminų aiškinamasis žodynas, Vilnius, 2003, p. 137; Kalbos patarimai. Kn. 1: Gramatinės formos ir jų vartojimas, Vilnius, 2002, p. 58).

Pirmasis aukštas – šešių galų kryžius, kurio galai padengti juodu **emaliu**. Apskritimo viduje geltono metalo ugniagesių emblema, apsupta skaisčiai raudono **emalio**.

Kaip rašoma: „prokuristas, -ė“ ar „prokūristas, -ė“?

Prokūra yra tam tikras įstatymo aptartas įgaliojimas atstovauti įmonei, sudarinėti jos vardu sandorius. Asmuo, turintis **prokūrą**, – **prokuristas** (ar **prokuristė**), žr. „Tarptautinių žodžių žodyną“, Vilnius, 2013, p. 669, 670.

Kurią formą vartoti: „užkrauti“, „pakrauti“ ar „įkrauti“ elektrinį paspirtuką?

Elektrinis paspirtukas **kraunamas** arba **įkraunamas**. Reikšme *pildyti jungiant prie elektros šaltinio* vartotinas pasakymas (*įkrauti*. **Krauti** – pildyti jungiant prie elektros šaltinio: *akumuliatorių krauti, telefonas kraunasi*. Pavyzdžiui: „Evakavimo(si) keliuose draudžiama laikyti ir (ar) **įkrauti** elektrines mikrojudumo priemones“.

Žr. šeštą veiksmažodžio reikšmę „Bendrinės lietuvių kalbos žodyne“. Taisyklingas pasakymas *Elektrinis paspirtukas stovėjo patalpoje, užkrautas dėžėmis* reiškia, kad jis buvo *uždengtas dėžėmis*.

Kaip lietuviškai kompiuterijos terminas „skrynšotas“?

Kompiuterio ekrano vaizdas, nukopijuotas tam tikru laiko momentu, lietuviškai vadinamas *momentine ekrano kopija* (angl. *screen capture, screen dump, screen shot, screenshot, snapshot, snapshot dump*).

Kokia galūnė turėtų būti: „3-ioji komanda“ ar „3-oji komanda“?

Žymint eilę arabiškais skaitmenimis, galūnė prie tų skaitmenų pridedama kartu su kamiengalio minkštumo ženklu. Turėtų būti – „3-ioji komanda“.

Ar vartotinas žodis „donuoti“?

Taip, Žodyno pakomisės nuomone (žodis apsvarstytas 2014 m. lapkričio 19 d. posėdyje), žodis **donuoti** vartotinas žodis, jis įtrauktas į „Bendrinės lietuvių kalbos žodyną“.

Veiksmažodis **donuoti** siejamas su žodžiais **donacija** „*ist.* visuomenės reikalams dovanojama žemės valda arba kitoks turtas; tokio dovanojimo aktas, dokumentas“ („Tarptautinių žodžių žodynas“, 2013, p. 192). Vartosenoje **donuoti** paplito dviem reikšmėmis: „būti donoru“; „dovanoti, aukoti“, abiem reikšmėmis jis gali būti vartojamas bendrinėje kalboje: „Registro duomenimis, 2019 m. šalyje atlikta 99,6 proc. neatlygintinų **donacijų** ir 0,4 proc. atlygintinų **donacijų**.“

Donoras „žmogus, duodantis perpilti kitam žmogui (ligoniui) kraujo, transplantuoti audinių ar organų“ (ten pat). Pvz.: „Pagrindinis pirminių kraujo **donorų** motyvas **donuoti** kraujo – suvokimas apie galimybę padėti ligoniui“.

Kartu ar atskirai palinkėjimuose rašomos dalelytės „te“, „tegu“, „tegul“ ir pan.?

Pageidaujama, leidžiamam veiksmui žymėti vartojamos dalelytės **te**, **tegu**, **tegul**, taip pat tarminės **lai** (**laigul**). Visos, išskyrus dalelytę *te*, rašomos nuo kitų žodžių dažniausiai skyrium, pvz.: **Tegu bus taip! Tegul lyja svajonėmis! Lai būna linksma, nebambėk. Lai skamba dainos!**

Dalelytė **te** rašoma kartu su veiksmažodžiais – virsta priešdėliu, kuris gali reikšti tiek pageidavimą ar liepimą, pvz.: *tenešie, teturie, teskaitai, tesiziniai; tedirba, terašo* (žr. „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“), tiek veiksmo ribotumą (pvz.: *Jis tiek težino. Neilgai tesitarėme.*) Kai dalelytė **te** nuo veiksmažodžio atskirta kitų žodžių, rašoma nuo jo atskirai, pvz.: *Te ne pavasario lietaus lašai, o ašaros nuplauna tavo veidą* (žr. Lietuvių kalbos rašybos taisyklių (patvirtinta 2022 m. sausio 6 d. VLKK nutarimu Nr. N-1(190) 5.2.7 p.).

Dabartinėje kalboje veiksmažodžių geidžiamosios nuosakos formos su priešdėliu **te-** ir galūnėmis **-ie, -ai** (kaip *teeinie, tedarai*) pamažu nyksta. Jas dažniausiai pakeičia dalelytės **tegu, tegul, te(-)** su esamojo ar būsimajo laiko formomis, pvz.: *Tegu eina kur nori. Tegul anie parodys, kur teisybė.* (Žr. „Lietuvių kalbos gramatika. T. 2“, Vilnius, 1971, p. 562.)

Kai kurios iš šių dalelyčių dar vartojamos kartu su pabrėžiamąja dalelyte **gi**, šioji su vienskiemene **lai** rašoma kartu – **laigi**, su dviskiemene **tegu** skyrium – **tegu gi**.

Kaip lietuviškai „Print Screen“?

Lietuviškas terminas yra *spausdinimo klavišas*.

Ar taisyklinga „sausas davinys“?

Davinys – duodamas maisto, pašaro ir pan. kiekis, porcija. Taigi pasakymas *sausas davinys* yra taisyklingas.

Parengė Departamento Dokumentų valdymo skyriaus kalbos tvarkytoja Aldona Bareikienė.

Informacija parengta remiantis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimais, Konsultacijų banko įrašais (www.vlkk.lt), Kanceliarinės kalbos patarimais <http://kanceliariniaipatarimai.lki.lt/>, Lietuvių kalbos rašybos taisyklėmis (patvirtinta 2022 m. sausio 6 d. VLKK nutarimu Nr. N-1(190) https://vlkk.lt/media/public/file/Nutarimai/Ra%C5%A1yba_2022.pdf, Terminų banku, „Dabartinės lietuvių kalbos žodynu“, interneto publikacijomis.

Daugiau patarimų žr. <https://pagd.lrv.lt/>. >Administracinė informacija >Kalbos patarimai.
